

1923
1973
induplati

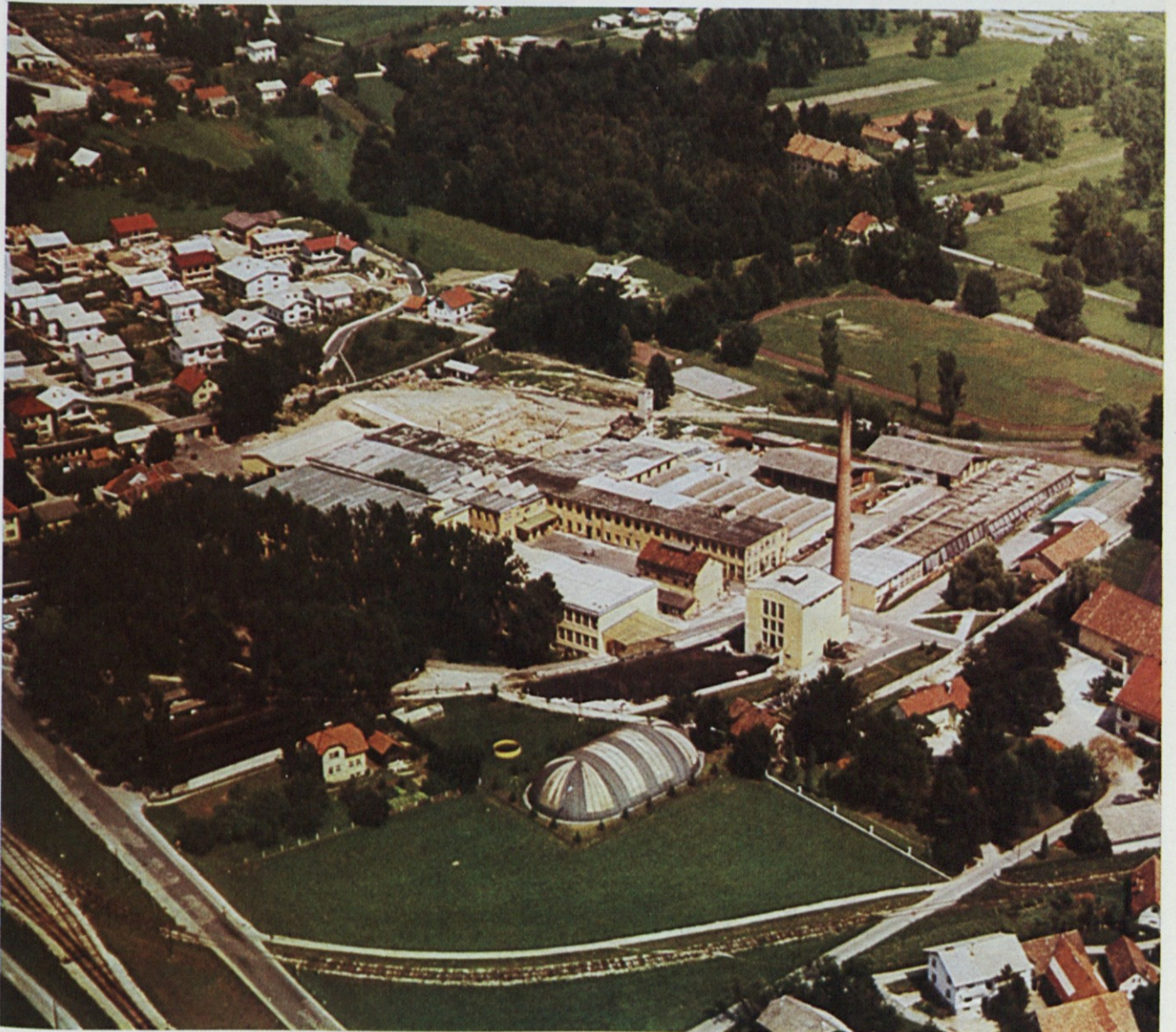
Konoplan

Leto XXII.

SEPTEMBER 1973

IZREDNA ŠTEVILKA

*50-letnica obstoja,
razvoja in uveljavljanja
Induplati*

Sliki zgoraj:
gradbišče nove oplemenitilnice
poslopje osnovne šole v Pečah
— naš novi obrat konfekcije

Sliki v sredini:
pogled na restavracijo v večer-
nem mraku
industrijska prodajalna ponoči

Slika desno:
košarkarsko igrišče, eden od
številnih športnih objektov, ki
so na voljo za rekreacijo čla-
nov našega kolektiva

50 let Induplati

Spomladi leta 1923 so zaropotali prvi stroji in stkali prve metre lanenih tkanin v Industriji platnenih izdelkov, tedaj družba z omejeno zavezo. Tovarno so zgradili na pogorišču nekdanjega valjčnega mlina Petra Majdiča, ki je leta 1922 pogorel. Lastnika mlina so poiskali industrijalci iz Češkoslovaške, iz predelov v Sudetih, kjer je bila in je še tekstilna industrija za predelavo lanu zelo razvita. Sudetski Nemci so prav hitro ugotovili, da je lega Jarš za razvoj industrije prav ugodna. Bližina železniške postaje, industrijski tir, cenena delovna sila in še razpoložljiva voda v Mlinščici, vse to so bili faktorji, ki so vplivali na odločitve, da se bo splačalo vložiti finančna sredstva v podjetje v Jugoslaviji. Peter Majdič kot družabnik iz Jugoslavije je nudil stavbišče pogorelega mlina, zemljišče in sploh vse, kar je ostalo po požaru še uporabno. Med drugim je ostal uporaben parni kotel 100 m² kurilne površine, parni stroj z nizko in visokotlačnim cilindrom 90 KS in Francisova vodna turbina 60 KW. Družabniki iz Češko slovaške pa so seveda poleg strojnega parka iz svojih tovarn morali dodati še gotovino za začetni kapital in tako je na pogorišču nastala širom po Jugoslaviji znana tovarna lanenih, pollanenih in konopljenih tkanin.

Mlin Petra Majdiča

Do leta 1928 so izdelovali le surove izdelke, to je brez apreture, nebarvane in samo likane na tako imenovani leseni mungi, katero so leta 1935 podrli in nadomestili z novo moderno, ki še danes obratuje. Prva leta je bil delovni čas deljen. Delalo se je samo preko dneva, in sicer dopoldne 4 ure, potem je bil opoldanski odmor za kosilo in popoldne zopet 4 ure. Ker so bili delavci iz neposredne bližine tovarne, je bil tak delovni čas možen, saj je za kosilo stekel domov in se za popoldansko delo zopet vrnil.

Prve tkalne stroje so namestili v zgornji, mali tkalnici, kjer sta danes garderoba in električna delavnica. Spodnja tkalnica se je postopoma polnila, kakor so pač prihajali stroji iz Češke. Stroji so bili že vsi rabljeni in so svojo amortizacijo že zaslužili. Iz ohranjenih podatkov je razvidno, da je bilo leta 1927 v tkalnici 12 širokih statev 180—190 cm širine in so bili nameščeni v pripravljalnici, 40 ozkih statev širine 116 cm je bilo nameščenih v mali tkalnici in 104 statve v spodnji tkalnici, to so bili stroji širine 76 do 266 cm. Podatki iz istega vira nam povedo, da je bilo leta 1927 zaposlenih:

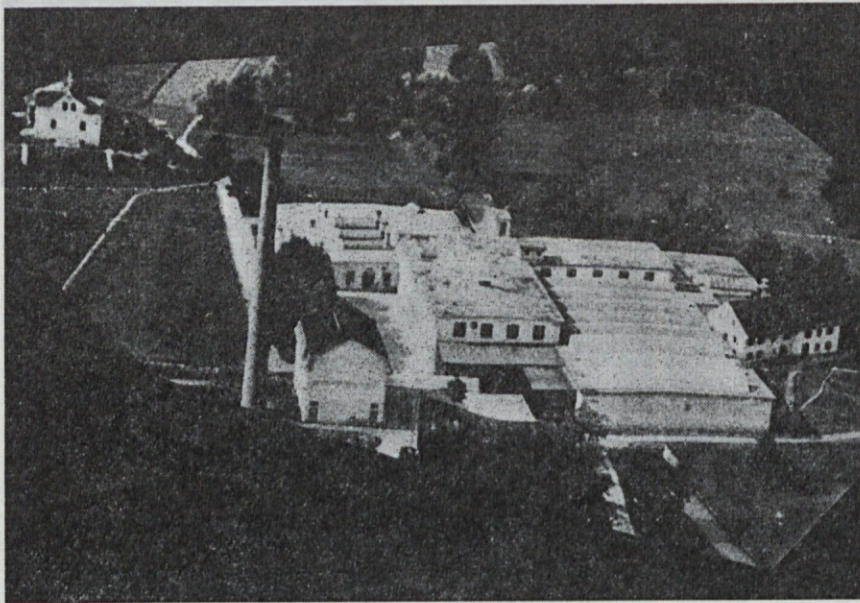
4 moški v starosti	od 14 — 16 let
9 moških v starosti	od 16 — 18 let
51 moških v starosti	nad 18 let
36 žensk v starosti	od 14 — 16 let
50 žensk v starosti	od 16 — 18 let
162 žensk v starosti	nad 18 let

ali skupno 312 delavcev brez uradnikov, katerih je bilo 10. Dnevni zaslužek se je gibal v mejah od 15 do 24 dinarjev. Šele okoli leta 1928 so se odločili za nabavo nekaj novih tkalnih strojev in izgradnjo barvarne in impregnacije za težke jadrovine. Nabavili so tudi nov parni kotel, starega iz nekdanjega mlina pa so demontirali. Parni kotel je stal v prostoru, kjer je danes impregnacijski stroj, parni stroj pa v prostoru skladišča gotovih izdelkov, pod katerim so še kletni prostori bivše kondenzacijske naprave.

K tkalnici so prizidali prvi del sheda že leta 1926, naslednje leto pa drugi del, katerega smo poznali pod imenom jadrovinški oddelek, nabavili so stroj za apretiranje tkanin za kanafast, za impregniranje, to je stroj, ki obratuje še danes in ga vsi poznamo pod imenom impregnacijski stroj.

Risba tovarne iz leta 1926

Zračni posnetek tovarne leta 1926

Po letu 1930 je nastala svetovna finančna kriza in lastniki so se že začeli razgovarjati o ukinitvi tovarne. Nikakor se niso mogli sprijazniti z dejstvom, da je dobiček začel upadati. Naročila so se skrčila, stroji so začeli drug za drugim mirovati, delavce so odpuščali.

Po letu 1933 je kriza minila in razmere so se začele normalizirati, delavce so ponovno sprejemali na delo. Cele vrste brezposelnih so stale pred vratarnico in prosile za delo. Večja naročila so začela prihajati za vojsko, za katero so izdelovali laneno šotorško platno, laneno platno za avione za oblaganje kril in še vrsto drugih tkanin, tako da je obratovalo samo za vojsko do 60% strojev, drugi pa za široko potrošnjo.

Leta 1934 je umrl ravnatelj Šetina, po rodu iz Črnomlja. Njegovo mesto je zasedel zaupnik sudetskih Nemcev, ki se je poročil s hčerko Petra Majdiča. Poleg navedenega zaupnika se je v Jaršah zadrževal tudi solastnik, sudetski Nmec, in ostal tudi po več tednov. Bil je navdušen hitlerjanec in se je kasneje kljub visokim letom prostovoljno javil v nemško vojsko. V času njegovega nadzora so zgradili predilnico za laneno in konopljeno prejo, ki je začela obratovati leta 1937. Nabavili so popolnoma nove stroje iz Anglije in Irske ter nekaj tudi iz Nemčije. Začela se je postopna modernizacija strojev v pripravi dela. Počasi, vendar začetek je bil tu. Nabavili so novo hidravlično mungo in odstranili staro leseno. Laneno, konopljeno in bombažno prejo so nabavljali iz inozemskih in domačih predilnic, v velikih količinah iz Češkoslovaške, kjer so imeli lastniki svoje predilnice in so na ta način dvakrat zaslužili.

Iz ohranjenih podatkov zvedemo, da je bilo leta 1927 proizvedenih 920.800 tekočih metrov tkanin v povprečni širini 115 cm. Po letu 1937 so zgradili sedanje prostore oplemenitilnice, nabavili so aparaturo za beljenje lanene preje po tako imenovanem Corte po-

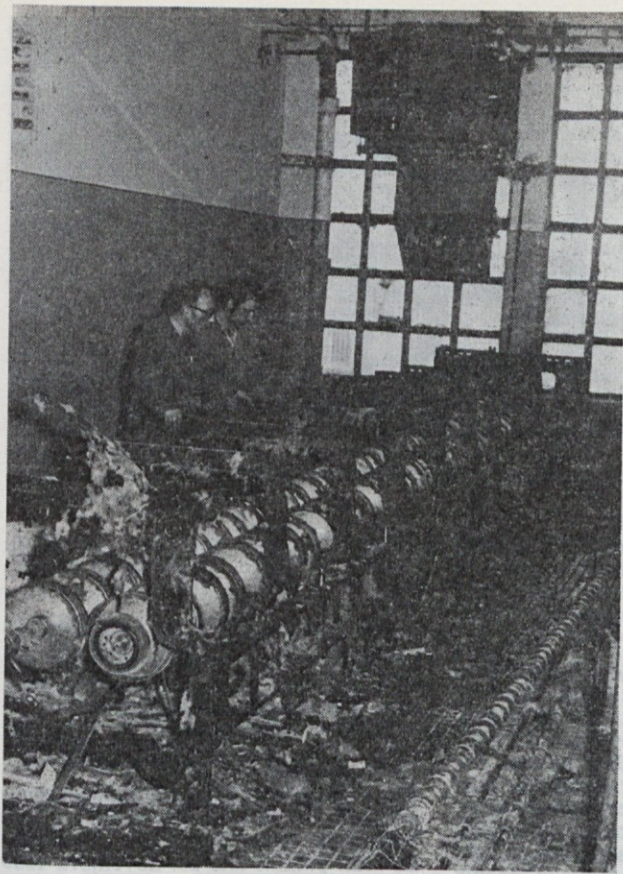
stopku. Ta stroj oziroma aparaturo je delala vse do lanskega leta, ko so popolnoma opustili beljenje preje. No, to so bila že leta tik pred začetkom druge svetovne vojne, ko je v Nemčiji prevzel oblast največji zločinec Hitler. Prizanesel ni nikomur in je aprila 1941 napadel tudi Jugoslavijo. Bivši lastniki, katerim je bilo dobro znano, da zahteva Hitler vso finančno podporo pri svojem početju, so se odločili, da bodo čim več investirali v gradnjo in stroje. Sezidali so še del oplemenitilnice, dvignili stavbo nad pisarnami za eno nadstropje in nabavili sistem strojev za predenje lanene in konopljene preje. V tkalnici so prizidali še mehanično in mizarsko delavnico in ju opremili z novimi stroji. Mislili so tudi na zaupne ljudi v vodstvu podjetja in namestili somišljenike, ki so bili, čeprav državljani Jugoslavije, z vso dušo vdani ideji nacionalsocializma. Bili so prepričani, da bo Hitler

zavladal najmanj vsej Evropi. Tudi tako imenovana peta kolona je bila zastopana v tovarni. V takšnem razpoloženju so delavci v tovarni pričakali začetek druge svetovne vojne.

V tovarni se je delalo med vojno nepretrgoma. Težave so bile le z nabavo surovin in ostalega pomožnega materiala, vse je bilo načrtovano, kontrolirano in racionirano. Delavstvo je trpelo zaradi preganjanja od strani Nemcev, predvsem tajne policije GESTAPO imenovane. S pomočjo 5. kolone in nekaj domačih izdajalcev so začeli zapirati vse napredne in količkaj sumljive delavce. Vse, ki niso z njimi simpatizirali, ki so njihovi nacistični ideologiji nasprotovali in morda še celo bili navdušeni za Sovjetsko zvezo, so jim bili nevarni in so jih morali napraviti neškodljive s tem, da so jih zaprli in odpeljali v koncentracijska taborišča. Toda to ni zavrlo naših delavcev, da se ne bi organizirali v Osvobodilni fronti, da so začeli sabotirati pri delu v tovarni in pomagati onim, ki so se odločili za oborožen upor proti okupatorju. Nešteto jih je bilo v tovarni, ki so pomagali partizanom s proizvodi iz tovarne ali z denarno pomočjo. V knjigi, ki je bila izdana ob 30-letnici obstoja tovarne, je opisanih več akcij, ki so jih omogočili delavci iz tovarne. Največja akcija je bila izvedena 16. novembra 1943, ko so partizanske enote pod vodstvom komandanta Simona ustavile obratovanje tovarne za daljše razdobje. Bilo je okoli 17. ure in 5 minut, ko so partizani zasedli tovarno, poškodovali transformator in kotlarno, porezali gonilna jermena na transmisiji in odnesli večje količine blaga v balah. Ker so preveč obremenili svoje hrbte z balami blaga, so jih morali nekaj tudi odvreči med potjo in te so drugi dan našli v grmovju za tovarno. Ob tem napadu je bil ustreljen Halužan, obratovodja tkalnice, rodom Hrvat, sicer pa navdušen za Nemce. Napadel je komandanta partizanov in pri tem obležal na dvorišču pod kostanji. Tovarna takrat več kot 2 meseca ni obratovala. Bivšim lastnikom je šla zadeva na živce in

Pogled na tovarno iz zraka okoli leta 1937

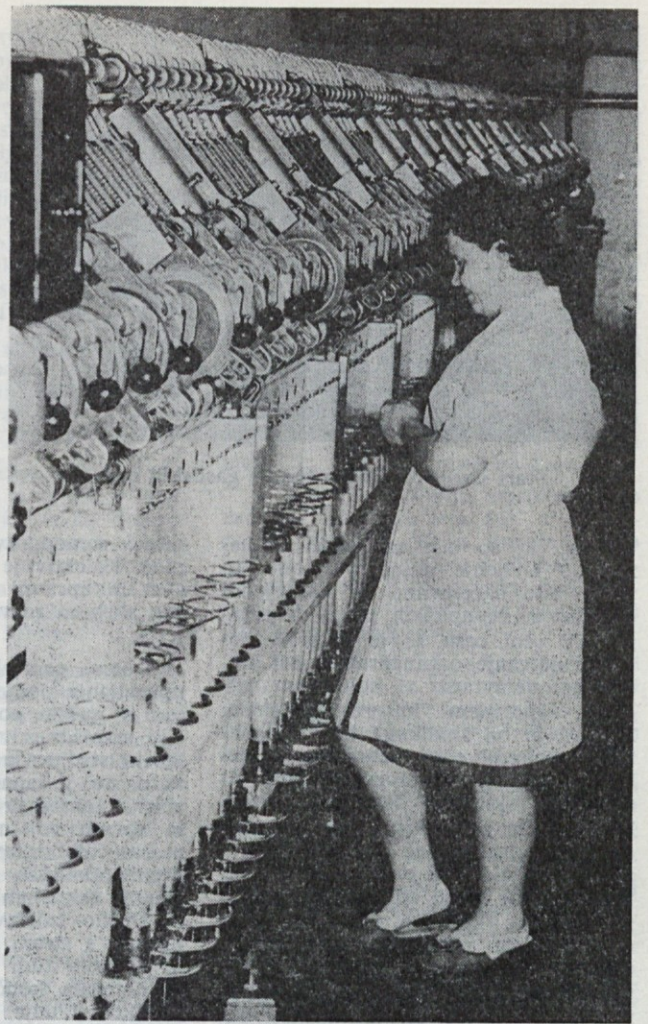
Stari stroji se morajo umakniti novim

so preko delavstva povprašali partizansko komando ali naj tovarno usposobijo za nadaljnje delo ali naj jo pustijo mirovati. Odgovor je bil, da naj pokvarjene naprave spravijo zopet v red in delajo naprej, ker sicer bi se lahko zgodilo, da bi morali naši delavci v tovarne v Nemčijo. Drug dogodek, ki je prav tako zelo vznemiril nemško oblast, je bil masovni

odhod v partizane. Ta odhod je bil dober mesec po izvršeni akciji na tovarno in sicer 20. decembra 1943, ko so z delavci odšli v partizane tudi vodilni uslužbenci. Nekdanji lastniki so čedalje bolj poredko prihajali v Jarše, saj so se očitno kazali znaki propadanja nemške armade in nacističnega rajha in večja aktivnost partizanske vojske. Prišel je dan zmage 9. maj leta 1945, ko so narodi Jugoslavije svobodno zadihali in prijeli spet za delo in obnovo porušenih domov.

Po osvoboditvi je ostalo še nekaj surovin v tovarni za začetek dela, ki je potekal le v eni izmeni. Ustanovljene so bile generalne direkcije za posamezne panoge, katerih skrb je bila zagotoviti tovarnam potrebne surovine, ki so kmalu pričele bolj redno prihajati. Kmalu se je pričelo dvoizmensko delo, sprejemali so se novi delavci in začelo se je plansko gospodarstvo.

V tem času se je dozidalo drugo nadstropje predilnice, kjer je danes konfekcija in pa podaljšek predilnice na južno stran proti industrijskem tiru. Tir, ki je bil preje ob severni steni stare kotlarne se je moral preložiti bolj južno za kotlarne. Te gradnje so bile izvršene v letih 1946—1947. Predvidevala se je tudi gradnja dvo-

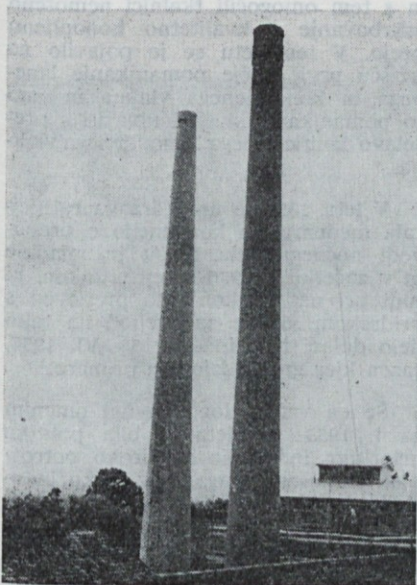

Preurejeni stroj za predenje sintetike

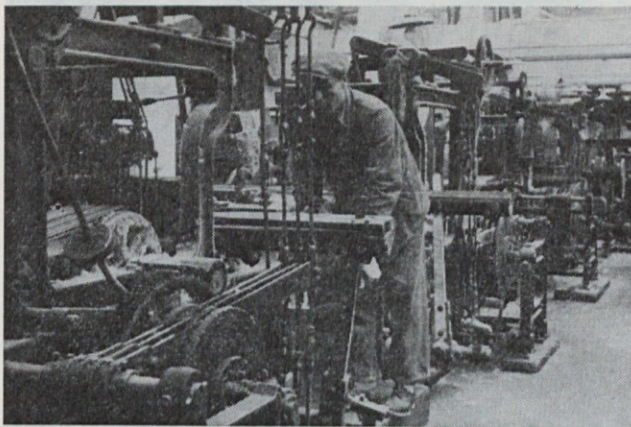
rane za tkalnico proti vzhodni strani do kanala Mlinščice. Tudi koncentracija vse lanene in konopljene industrije je bila v načrtu in sicer bi bila ta koncentracija v Jaršah kamor bi se preselila tovarna iz Grosupelj, ki je bila med vojno požgana, potem Tovarna trakov in sukanca iz Maribora in končno še tovarna iz Žalca. Povečave v letih 1946—1947 v predilnice so bile že predpriprava potrebnih delovnih prostorov za združeno podjetje. Vzrokov, da se je od selitve odstopilo je bilo več in med drugim tudi pomanjkanje delovne sile in stanovanjskih prostorov v okolišju Industrijskega platoja. Pač pa je prišlo leta 1948 do združitve s tovarno v Grosupljem, ki pa je trajalo le do konca leta 1950. Po tem letu je postala tovarna Motvoz in platno zopet samostojno podjetje.

Novi delovni prostori v predilnici so bili dalj časa prazni in so se uporabljali le za skladišče surovin, kasneje pa so se nabavili novi predilni stroji iz Anglije za predenje konopljene preje.

Razdobje do leta 1950, ko je 17. septembra kolektiv prevzel podjetje v svoje roke lahko imenujemo plansko razdobje, ki je bilo vsekakor nujno po letih vojne, v času obnove porušene domovine. Izdelovale so se

Nekaj časa smo bili tovarna z dvema dimnikoma

Stari stroji za plosko tkanje gasilskih cevi

Elektronski računalnik IBM/3

tkanine, ki so bile za redno in nemoteno življenje nujno potrebne, to pa je bilo načrtovano od nadrejenih direktij in republiških planskih organov. V tem času se je kolektiv tovarne notranje organiziral, razvil sindikalno dejavnost v kulturnem pogledu, športnem in rekreacijskem. Zgrajen je bil sindikalni dom za kulturne prireditve in zborovanje delavstva. V teh prostorih je več let delovalo Telovadno društvo Partizan, kjer so bile gimnastične vaje za mladince in odrasle. Več let se je dvorana uporabljala tudi za kino predstave. Športne igre so se odvijale na igrišču za tovarno, kjer se igra še danes nogomet. Za rekreacijo med letnim dopustom je podjetje poskrbelo z obnovo deloma uničene hiše ob morju v Poreču, katero pa je kasneje oddalo občini v Poreču. V tistem času je bila oskrba v letoviških krajih še zelo otežkočena, razdalja iz Jarš pa prevelika in vzdrževanje združeno s previsokimi stroški, zato se je podjetje odpovedalo domu v Poreču.

S tem so v glavnem nanizana leta po drugi svetovni vojni do preokret-

nice v samoupravljanju družbene lastnine. Kolektiv je izvolil svoj delavski svet in upravni odbor, ki je prevzel vso skrb za razvoj in bodočnost podjetja.

Doba centraliziranega planskega upravljanja podjetij je pustila sledove tudi v našem podjetju. Z nacionalizacijo manjših privatnih tovarn in s selitvijo strojev iz drugih tekstilnih tovarn, se je znašla v Induplati lepa zbirka tekstilnih strojev raznih tipov in raznih rojstnih letnic. Od starih mehaničnih stavev do sorazmerno modernih tkalskih avtomatov in raznih drugih tekstilnih strojev, vse to naj bi služilo izdelavi raznih tkanin, planiranih s strani tekstilne direktije, ki je obenem tudi razdeljevala surovine in določala končne uporabnike naših izdelkov. Ljudje, potrebni za povečano proizvodnjo, so prihajali iz vseh strani; eni iz Prekmurja, drugi iz Bele krajine, pa iz Medjimurja in celo iz Bosne; nekaj se jih je vozilo dnevno iz Moravč s tovarniškim avtobusom.

Težave, ki so nastajale z nastanitvijo teh ljudi in z organizacijo prehrane ob racionirani preskrbi (karte

za kruh, meso in maščobo), lahko razumejo le ljudje, ki so te čase doživeli.

Z nastopom delavskega samoupravljanja je kolektiv počasi samostojneje zadihal, odpravljene so bile direktije kot vodilna sila. Lahko smo svobodneje kreirali nove izdelke in tako smo kot prvo večjo pridobitev po letu 1950 organizirali filmsko tiskarno leta 1953. Istega leta je bil dokončan samski dom in tako delno omiljena stanovanjska stiska. Otvoritev naše kočice na Mali planini dne 29. novembra 1953 pa lahko smatramo kot prvo investicijo, ki naj služi počitku in razvedrilu našega delovnega človeka.

Veliko povpraševanje po gasilskih ceveh, kjer smo bili v tistih časih edini proizvajalci v Jugoslaviji, nas je napotilo, da smo nabavili nove statve za okroglo tkanje gasilskih cevi in s tem povečali proizvodnjo in izboljšali kvaliteto. Tudi v barvarni smo dopolnili strojni park z dvema novima jigroma (Tekstilstroj).

V predilnici so se leta 1955 zavrteli novi stroji za suho pređenje konoplje in s tem omogočili tkalnici nemoteno oskrbovanje s kvalitetno konopljeno prejo. V tem letu se je pojavilo na tržišču prvič večje pomanjkanje lanega in konopljenega vlakna in smo to pomanjkanje skušali ublažiti s predelavo lanificiranega konopljenega vlakna.

V letu 1955 je naša država ratificirala mednarodno konvencijo o prepovedi nočnega dela žensk in mladine in v začetku I. 1956 sprejela zakon, ki tudi pri nas uzakonja to prepoved s pridržkom, da se za prehod na tako delo določi rok, in sicer 30. VI. 1957, razen kjer gre za izjemne primere.

Še en važen dogodek naj omenim za I. 1955: sprejeta je bila politika prioritete industrije za široko potrošnjo, zmanjšana vlaganja v težko industrijo in s tem sprejeta politika zviševanja življenjskih razmer delovnih ljudi in prehod na bolj tržno gospodarstvo.

Dogodka sicer nista neposredno vezana na našo tovarno, vendar sta bistveno vplivala na nadaljnji razvoj

Člani drugega delavskega sveta

tako naše tovarne kot tudi na vse ostalo življenje naših ljudi. Ni šlo vse hitro in gladko, posebno kar se tiče odpravljanja nočnega dela žena.

Za to obdobje pa ni važna samo postopna modernizacija strojne opreme in iskanje vedno novih izdelkov za trg, kjer se je za posamezne izdelke že pojavila konkurenca, ravno tako važno je tudi družbeno življenje in udejstvovanje delovnih ljudi. Navedel bom nekaj podatkov v kronološkem zaporedju, ki naj pokažejo aktivnost naših delavcev tudi izven njihovih delovnih mest.

L. 1951 je sindikalna podružnica organizirala množično športno tekmovanje »Športni teden INDUPLATI« (STIPI), ki je prerastlo v tradicionalno tekmovanje med člani kolektiva.

L. 1952 so člani delavskega samoupravljanja ugotovili, da je pogoj za uspešno delo organov, to je DS in UO, potrebno informirati kolektiv o vseh dogajanjih v podjetju in v ta namen je bilo organizirano izdajanje glasila kolektiva »KONOPLAN«. Slabe možnosti kulturnega razvedrila so spodbudile sindikalno podružnico in upravo podjetja, da sta omogočili otvoritev kino dvorane v Jaršah.

L. 1953 je kulturna sekcija v okviru TVD Jarše naštudirala in večkrat uspešno uprizorila igro »Za stanovanje gre«. V decembru tega leta je bila ustanovljena v INDUPLATI sekcija DITTS, v katero so bili včlanjeni vsi inženirji in tehniki, zaposleni v Jaršah. hkrati pa je bilo včlanjenih tudi več tehnikov iz okoliških podjetij.

L. 1954 je bila na pobudo nekaterih članov sindikata ustanovljena Tovarniška samopomoč, ki od tedaj uspešno pomaga svojim članom pri premagovanju trenutnih finančnih težav še danes.

Nanizal sem nekaj spominov na čase do l. 1956, ki pa seveda ne morejo vsega, kar se je v tem obdobju zgodilo, zajeti, kaj šele izčrpnje opisati.

Obdobje od leta 1956 naprej lahko označimo kot obdobje postopne modernizacije pripravljalnice in tkalnice. Tako so bili za pripravljalnico v tem času nabavljeni novi stroji za navijanje izvitkov, križno-previjalni stroj in sasko snovalo, v tkalnici pa je kot prvi korak k modernizaciji zamenjan transmisijski pogon statev s posamičnim pogonom, leta 1959 pa so bili kupljeni prvi avtomatski tkalski stroji in se zavrteli v drugem nadstropju predilnice (prostori sedanje konfekcije).

V oplemenitilnici smo poleg novih jignov v tem času montirali tudi barvalni foulard in vodni kalander, leta 1961 pa je stari aparat za beljenje zamenjal novi barvalni aparat Jagri.

Konfekciji lahko zapišemo kot rojstno leto 1960, ko se je vselila v novo zgrajeno »barako«, kjer sedaj domuje tehnična služba. Od začetnega robljenja prtov in izdelave »bridge« garnitur, se je konfekcija širila in razširila tudi asortiment izdelkov na izdelavo predpasnikov, vetrovk in šotorov.

Leta 1962 so bile dograjene »delavnice«, kjer je dobilo svoj prostor skladišče pomožnega materiala in kamor smo preselili tudi našo avtomatsko tkalnico iz predilnice in jo od prej kupljenih 20 ATR strojev povečali še za 34 dokupljenih rabljenih ATR strojev in 20 novih Picanol strojev, ki se vrtijo še danes. V izpraznjeni prostor v predilnici se je preselila konfekcija, ki se je z dokupovanjem novih strojev tudi nenehno povečevala.

S povečanjem tkalnice je bilo treba povečati kapacitete tudi v pripravljalnici. Nabavljeni so bili novi stroji za navijanje votka, povečane kapacitete križno-previjalnih strojev in rekonstruiran škrobilni stroj.

Povečanje proizvodnje v tkalnici in s tem tudi v oplemenitilnici je zahtevalo vedno več pare in naša stara kotlarna je postajala občutno premajhna. Problem smo reševali dve zimi z uporabo stare lokomotive, leta 1963 pa smo začeli graditi novo kotlarno.

V tem času so se začeli tudi prvi poizkusi predenja sintetične in mešanja lanu s sintetično na naših starih predilnih strojih za predenje lanu in kopolje.

Modernizacija strojnega parka je zahtevala tudi večje znanje ljudi, ki so delali na teh strojih. Organizirano je bilo več strokovnih tečajev za delavce in vodilno osebje, tako da lahko trdim, da je bila intenzivnost izobraževanja ljudi v teh letih na primerni stopnji.

Tudi na počutje delovnih ljudi se kljub raznim težavam ni pozabilo. Samoupravni organi so si skozi ves ta čas prizadevali, da bi se naš delovni človek čim bolj počutil na delovnem mestu in v svojem prostem času.

S kuhanjem toplih obrokov smo začeli v februarju leta 1957 v adaptiranih prostorih starih kopalnic. Isto leto je začela z delom tudi naša zobna ambulanta. V ta čas sodi tudi ustanovitev prve stanovanjske zadruge in leto kasneje tudi druge.

Leta 1959 je bil odprt počitniški dom v Umagu in smo tako izboljšali pogoje za letovanje in prenehali s počitniškim taborjenjem pod šotori, ki je bilo organizirano vrsto let nazaj.

Naša restavracija (menza) je po daljšem času, ki je bil potreben za njeno rekonstrukcijo, leta 1960 pričela z obratovanjem v preurejenih prostorih.

S 1. junijem 1961 smo pri nas med prvimi uvedli 45-urni delovni teden, oziroma delo samo vsako drugo soboto.

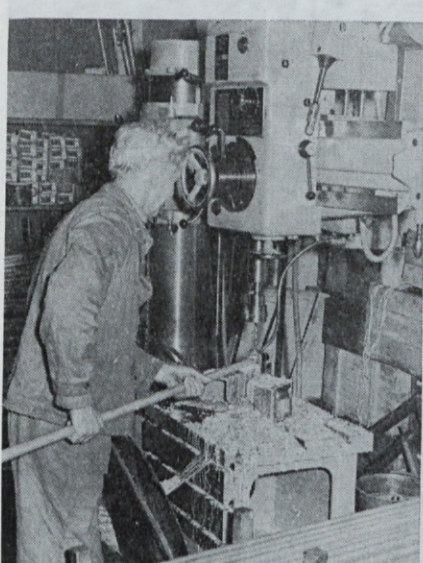
Pridobitev za prodajo in reklamiranje naših izdelkov pomeni otvoritev industrijske prodajalne »Bala« leta 1961 v Ljubljani.

Kot rojstno letnico nosi naše kegljišče leto 1963 in je bila s tem omogočena še ena rekreacijska dejavnost delovnim ljudem.

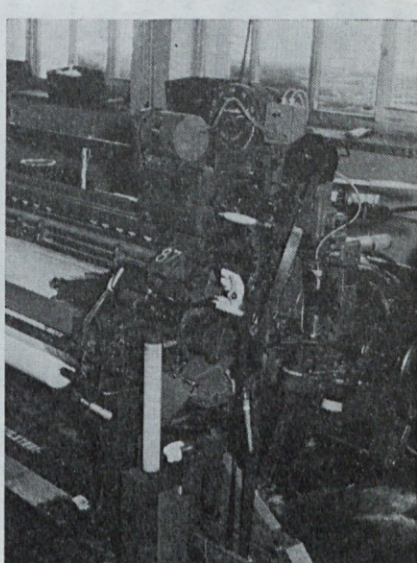
Družbena aktivnost je v tem času potekala v glavnem preko TVD Partizan in DITTS. Pri Partizanu so organizirali razne športne igre in tek-

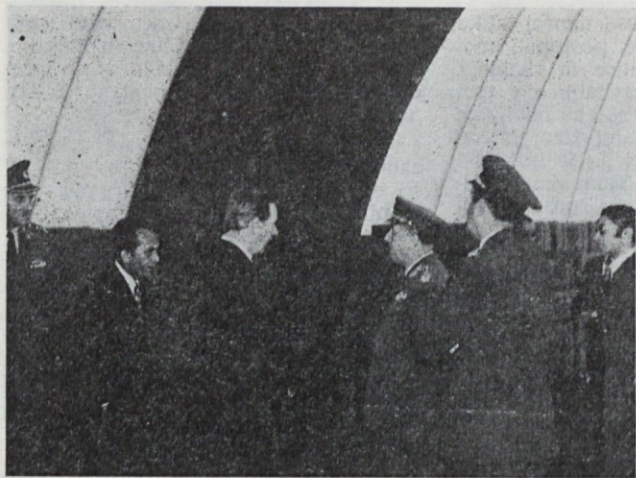
ATR tkalnica

Vrtalni stroj v oddelku kovinskih konstrukcij

Avtomat UNIFIL, montiran na statve

Našo tovarno obiskujejo mnogi vidni predstavniki družbeno političnega življenja

movanja, dramska sekcija pa je uprizorila več iger na preurejenem odru v naši kino dvorani.

Naši gasilci so leta 1963 dosegli pomembno priznanje. Po zmagah na republiškem in zveznem prvenstvu industrijskih gasilskih čet je naša ekipa dobila srebrno medaljo na mednarodni gasilski olimpiadi v Franciji.

Po letu 1960 sta se tudi pri nas hitro uveljavili motorizacija in televizija. Mogoče je to tudi eden izmed vzrokov za vse večje zamiranje družabnega življenja in vse manjšega zanimanja za organizirano delo pri telesni vzgoji.

Obdobje od l. 1964 naprej lahko smatramo za obdobje pospešene modernizacije strojnega parka in zadnja leta za obdobje strukturnih sprememb v proizvodnji orientaciji INDUPLATI.

Kot mejnik lahko postavimo l. 1964, z začetkom obratovanja nove kotlarne, ki je omogočila nemoteno obratovanje tovarne.

V tem času se prvič pojavijo v znatnih količinah v proizvodnji tkalnice tkanine iz čiste sintetičke in iz mešanice sintetička-lan in sintetička-bombaž. Za novo proizvodnjo je bilo v tem letu nabavljeno poleg drugih strojev tudi 10 VRT tkalnih strojev.

Tudi prehod na mehanografsko obdelavo podatkov datira iz teh časov, v prvi fazi samo obračun osebnih dohodkov in kasneje tudi ostalo.

Modernizacija strojnega parka v prejšnjih letih nam je omogočila že v l. 1964, takoj ko so za to bile dane zakonske možnosti, prehod na 42-urni delovni teden.

V l. 1965 smo prenehali s proizvodnjo konopljene preje, začeli smo zmanjševati proizvodnjo lanene preje in povečevati proizvodnjo preje iz čiste sintetičke. Proizvodnja preje iz mešanice sintetička-lan, ki smo jo začeli prestati l. 1963, je v tem letu občutno padla zaradi težav pri tkanju in poznejšem oplemenitvenju tkanin iz te preje.

Višek ljudi, ki so ostali ob zmanjševanju proizvodnje v predilnici, se je

v glavnem prekvilificiral v šivilje za našo konfekcijo, ki se je precej povečala, in ob koncu l. 1965 smo v konfekciji pričeli z množično proizvodnjo civilnih šotorov za izvoz.

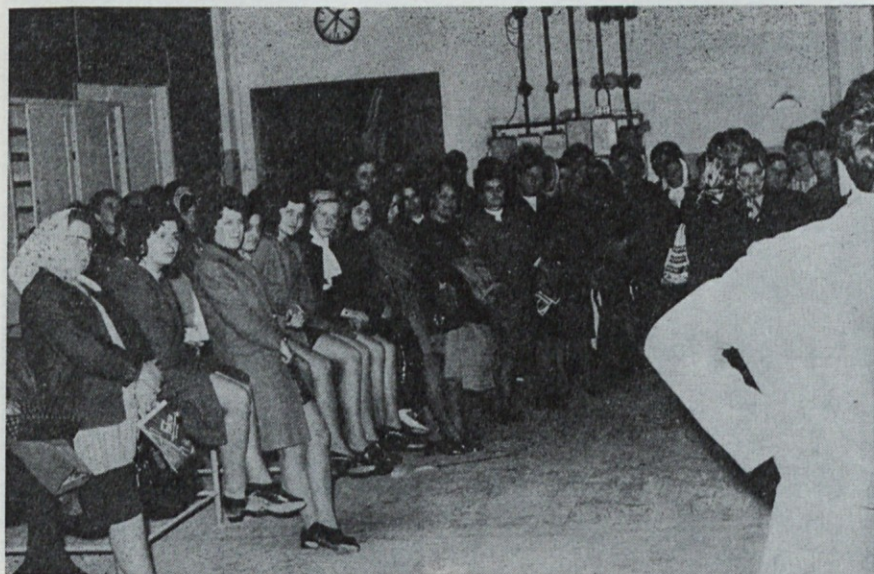
L. 1966 smo dobili nov zaščitni znak, s katerim se še danes predstavljamo našim kupcem in potrošnikom naših izdelkov.

Tudi v tem letu smo nadaljevali z zmanjševanjem proizvodnje izdelkov iz naravnih surovin in vse bolj prehajali na proizvodnjo izdelkov iz sintetičke.

V oplemenitilnici je bil v tem letu dograjen prizidek za sušilno razpenjalni stroj in za skladiščenje barv in kemikalij.

V marcu l. 1967 je bila po 30 letih neprekinjenega dela proizvodnja ustavljena v mokri predilnici lanu. S tem je bila prekinjena jarška tradicija v proizvodnji lanene in konopljene preje.

V tkalnici se je z modernizacijo strojnega parka spreminjal tudi tradicionalni proizvodni program Jarš. Vse manj je bilo tkanin iz naravnih suro-

Kratek informativni sestanek v obratu

Pogovoriti se je treba o problemih

Izdelki naše težke konfekcije

vin. Sicer že v prejšnjih letih začeta proizvodnja tkanin iz sintetične preje in iz mešanic lan-sintetika in bombaž-sintetika je v tem letu preseгла milijon m², tradicionalne konopljene in polkonopljene tkanine pa so padle pod 10.000 m².

Po daljših poizkusih je v tem letu stekla tudi redna proizvodnja gumiranih gasilskih cevi iz sintetične preje in iz mešanic lan-sintetika in bombaž-sintetika. V oplenitilnici se je v juniju 1967 zavrtil razpenjalno sušilni stroj. Doma konstruiran stroj za metaliziranje, flokanje in kaširanje je v tem letu popestril naš proizvodni program s prvimi količinami metaliziranega platna.

V konfekciji je bilo dokupljeno večje število šivalnih strojev, tako da so se lahko zaposlile delavke iz ukinjene mokre predilnice.

L. 1968. Novi stroji za sukanje preje, ki so bili montirani v prostorih ukinjene mokre predilnice, so omogočili proizvodnjo sukane preje, posebno grobih bombažnih sukancev. S tem je bilo omogočeno bolj nemoteno obrato-

vanje tkalnice, ki je v preteklih časih večkrat imela zastoje zaradi nerednih dobav takih sukancev, situacija v bodoče pa tudi ni bila nič bolj spodbudna, ker so predilnice opuščale tako proizvodnjo.

L. 1969. V tem letu je bila zaključena prva faza avtomatizacije tkalnice. Izločene so bile iz proizvodnje vse stare mehanske statve in zamenjane z avtomatskimi statvami. Sukcesivno, po potrebah tkalnice in v odvisnosti od finančnih možnosti se je iz leta v leto dopolnjeval in moderniziral tudi strojni park v pripravljalnici.

V konfekciji je v tem letu začel obratovati nov stroj za visokofrekvenčno varjenje tkanin, plastiiciranih s PVC premazi. S tem je bila omogočena razširitev asortimenta izdelkov.

Važna pridobitev v tem letu je bila tudi dograditev nove trgovine z vrtarnico in telefonsko centralo. S to trgovino smo uspeli vzpostaviti neposredne stike s potrošniki naših izdelkov.

Razvoj tekstilne industrije v svetu in vse večja uporaba sintetičnih vlaken, hkrati s tem pa upadanje deleža naravnih vlaken v skupni svetovni porabi, sta nam pokazala, da je naše preusmerjanje proizvodnje v izdelavo tkanin in izdelkov iz sintetične preje pravi pot.

Novi izdelki seveda zahtevajo marsikdaj tudi nove stroje in nove proizvodne postopke. V skladu s prej omenjeno preusmeritvijo asortimana in novimi zahtevami glede strojne opreme za ta asortiman smo l. 1970 izdelali perspektivni načrt razvoja podjetja in investicijskimi vlaganji v ta namen za obdobje od 1970 do 1980 l.

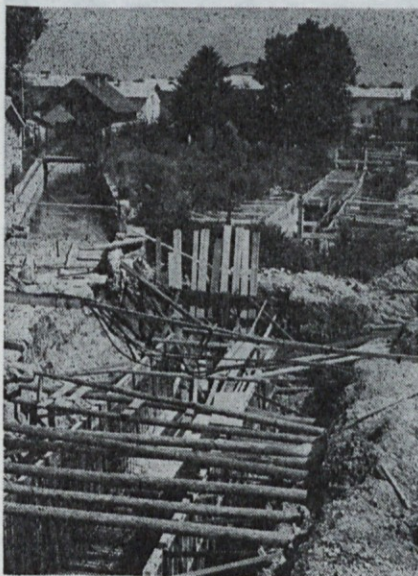
Vsa vlaganja od tega časa dalje v strojno opremo so že prirejena zahtevam dolgoročnega načrta, razen kjer gre za manjše investicije, za zamenjavo dotrajanih strojev in naprav. V tem letu je bila nabavljena strojna oprema manjših vrednosti za razne obrate, v teku pa so že bile študije in konkretni razgovori za večje investicije v naslednjem obdobju.

Kot nerabne oziroma naši proizvodnji neustrezne smo odprodali več strojev iz predilnice in pripravljalnice.

Z 31. XII. 1970 je prenehala z obratovanjem naša filmska tiskarna. Proizvodnja naših tiskanih tkanin na trgu ni več našla ustreznega plasmata, rekonstrukcija tiskarne pa bi zahtevala preveč vlaganj, tako da smo se odločili da bomo za naše potrebe iskali uslugo tiskanja pri drugih.

Leta 1971 smo napravili prvi večji korak pri planirani modernizaciji naše strojne opreme.

Za pripravljalnico smo nabavili nov stroj za navijanje votka, novo saško snovalo, za tkalnico pa 32 avtomatskih statev in strižni stroj.

Gradbena dela za novo strugo Mlinščice

Baterijski viličar ne onesnažuje zraka

Otvoritev novega bifeja pri kegljišču

DS v Umagu

V oplemenitilnici je bil montiran novi merilno zlagalni stroj. Poleg tega je bilo nabavljenih več drugih strojev in naprav, med njimi nova strožnica, novo dvigalo v tkalnici, razni računski in pisalni stroji.

Odprodanih oziroma odpisanih je bilo več strojev in naprav, med njimi vodna turbina in generator in porušen je bil stari tovarniški dimnik. Vsa ta rušenja in odprodaja stare strojne opreme in naprav so bila pripravljala dela za prihodnje gradnje in priprava prostora za novo strojno opremo.

V decembru 1971 smo začeli uporabljati novi elektronski računalnik IBM/3, starega pa smo odstopili tovarnam, s katerimi smo ga do tega časa skupno uporabljali.

Investicije v l. 1972 so bile trikrat večje kot v l. 1971. V skladu z razvojnim programom podjetja, je bila v tem letu nabavljena in montirana nova predilnica za predenje sintetične z ustreznimi sukalnimi stroji, dvojnimi strojem in parilnikom. V tem letu smo tudi preselili sukalne stroje, ki so dotedaj obratovali v bivši mokri predilnici, v pripravljavnico in dokupili sukalni stroj za efektne sukance. S to nabavo smo se rešili stalnih težav pri nabavi takih sukancev.

Poleg renoviranja prostorov in izboljšanja razsvetljave v predilnici, je bila montirana nova centralna klima naprava za vse prostore predilnice. Vse to je začelo obratovati ob koncu leta, oziroma v začetku l. 1973.

Kapacitete v tkalnici so bile l. 1972 povečane za novih 6 avtomatskih statev z listovko in montirani so bili prvi Unifil aparati na statve. Vsled dotrajanosti strojev in upadanja rentabilnosti proizvodnje, smo v začetku leta opustili proizvodnjo gasilskih cevi in stroje odprodali, prostore pa smo prenoviti za potrebe predilnice.

Pri oplemenitilnici smo v tem letu končali dela z poglobitvijo Mlinščice in nabavili nov mešalec barv.

Konfekcija je dobila manjši prevozni VF varilni stroj in nekaj manjših strojev.

Tudi za vzdrževanje in transport smo v tem letu dokupili precej strojev in naprav. Uredili smo nov prostor za oddelek kovinskih konstrukcij, ki se je moral preseliti vsled potreb predilnice.

In še jubilejno leto 1973. Odpravili smo nočno delo žena kar je vsekakor lepo darilo našim delavkam, ki se jim ne bo treba več bati nočne izmene. Gradi se nova stavba oplemenitilnice, kamor bodo ob koncu leta

že montirani nekateri novi stroji. V tkalnici so se že zavrtili novi Unifil aparati in tako je del tkalnice že kompletno opremljen.

V sestavkih objavljenih v tej in prejšnjih številkah Konoplana, so bile kolikor toliko podrobno zajete spremembe pri strojni opremi v proizvodnih obratih. Ostalo naj navedem v nekaj vrsticah.

Pri transportu smo konjsko vleko nadomestili s traktorjem in v tem času izmenjali več tovornih vozil, do tragičnega konca zadnjega. Tudi osebnih vozila so se po potrebah obnavljala, ravno tako tudi naši kombiji.

Pri notranjem transportu so težaško delo dviganja in ročnega prevažanja tovorov prevzeli viličarji, obenem je bila uvedena tudi paletizacija tovorov.

Delovni prostori so bili marsikje prenovljeni, izboljšana razsvetljava in podobno. Nabavljene je bilo precej nove opreme in strojev za pisarne. Urejena je bila nova sejna soba z razstavnimi prostori.

Zunanosti tovarne se stalno posveča primerna skrb in smo lahko na izgled tovarne in parkov pred in v tovarni ponosni.

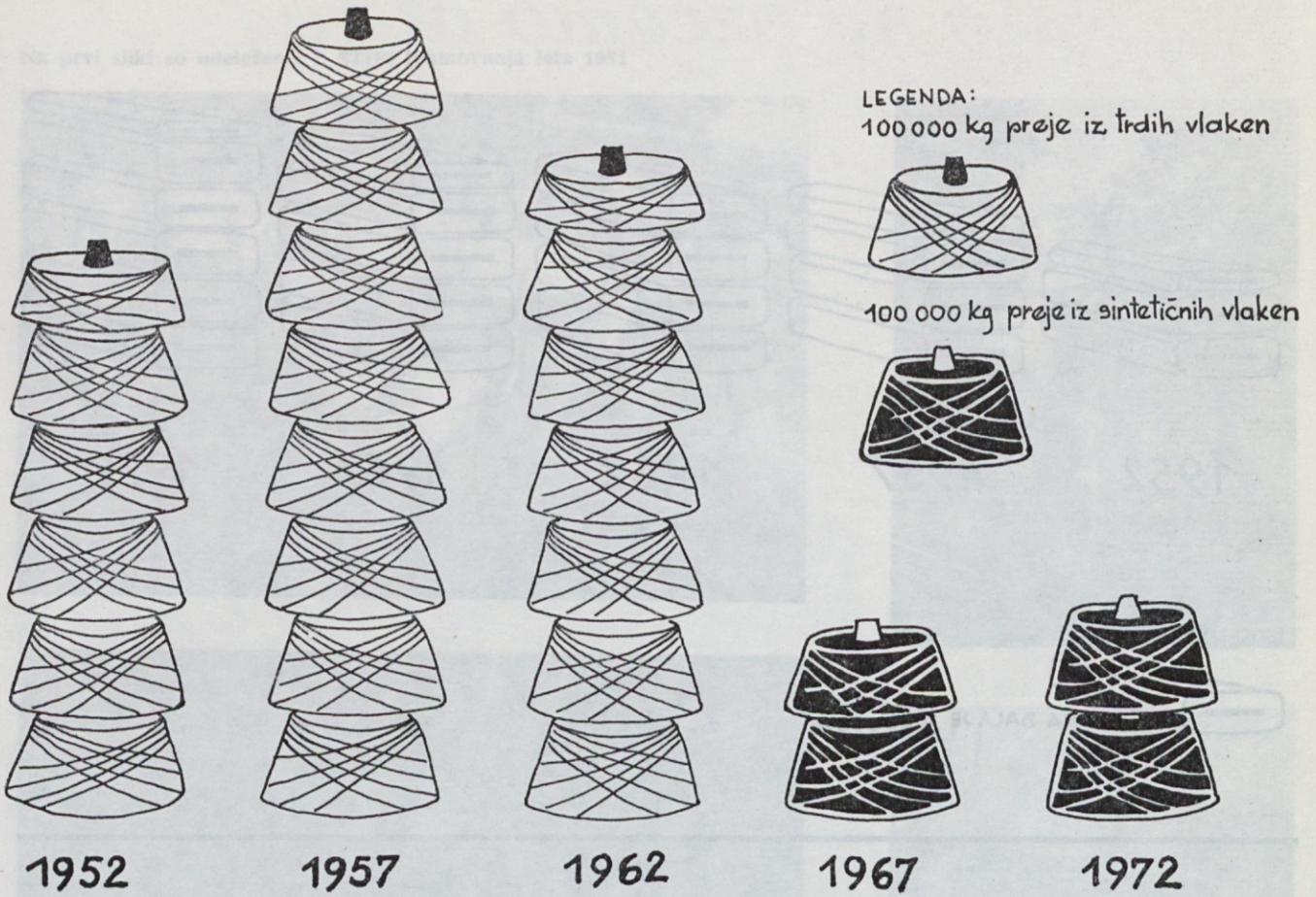
S tem bom zaključil oris razvoja podjetja. Marsikaj seveda ni bilo omenjenega, tudi posamezni opisi in omembe dogodkov mogoče niso izbrani po volji vsakega bralca. Vsega pa ni mogoče zapisati, veliko stvari je že zbledelo tekom časa, posebno še ob pospešenem ritmu dela in velikih spremembah v zadnjih letih.

Investiranje, ki je pospešeno v zadnjih letih, je sicer v breme kolektivu, vendar se moramo vsi zavedati, da le sodobno opremljene proizvodnje zmogljivosti, ki jih poslužujejo sposobni in strokovni ljudje na vseh nivojih, garantira boljšo prihodnost in jutri še boljši kos kruha za vse zaposlene.

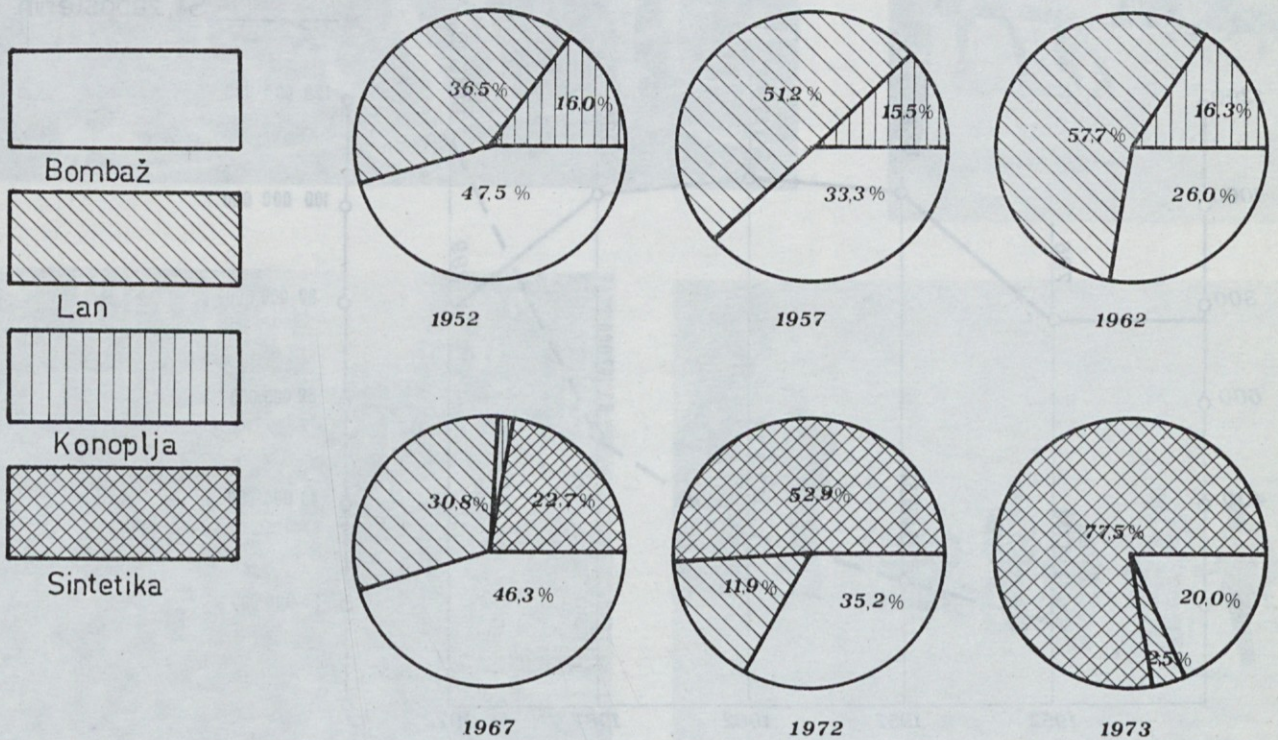

Plaža pred našim počitniškim domom v Umagu

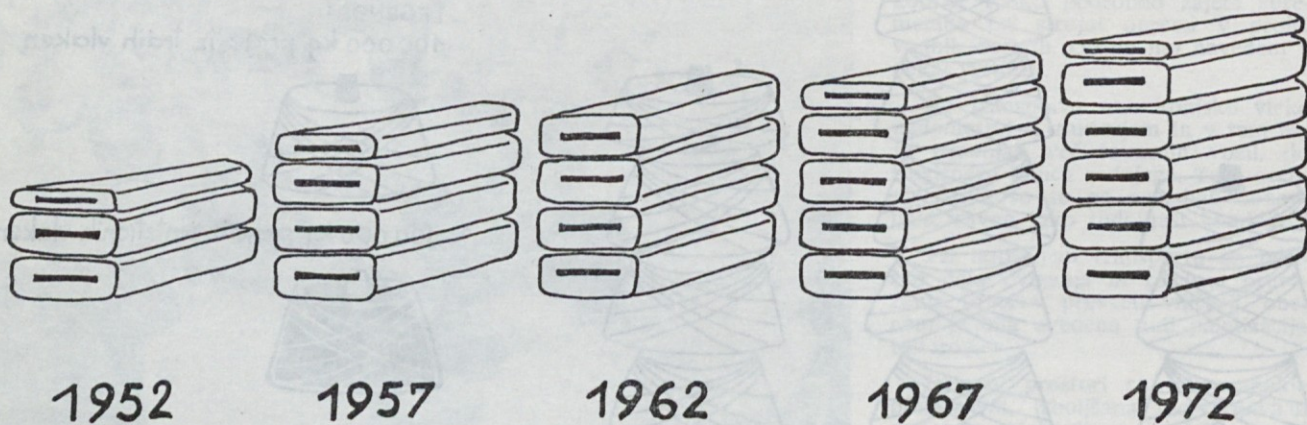
PROIZVODNJA PREJE V PREDILNICI V KG

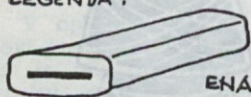
Spremembe v surovinskem sestavu naših tkanin

PROIZVODNJA TKANIN V TKALNICI V m²

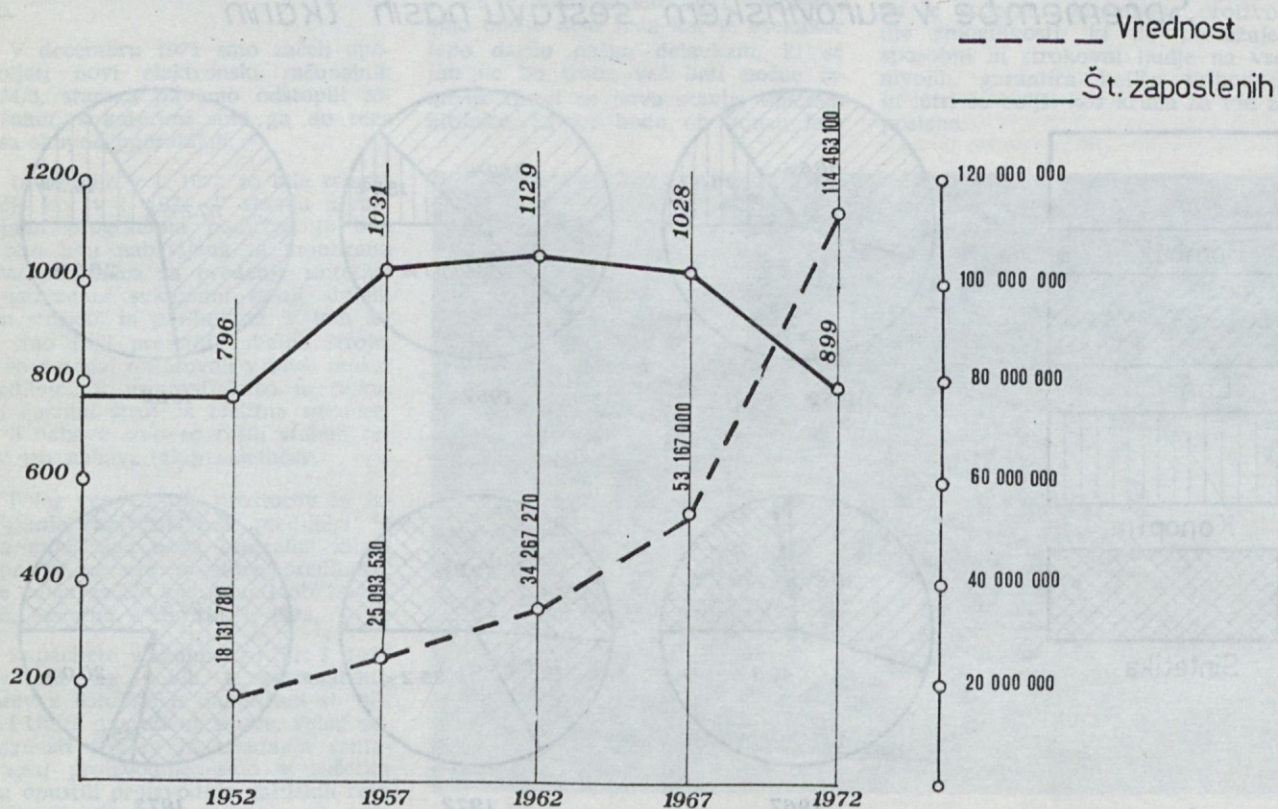

LEGENDA :

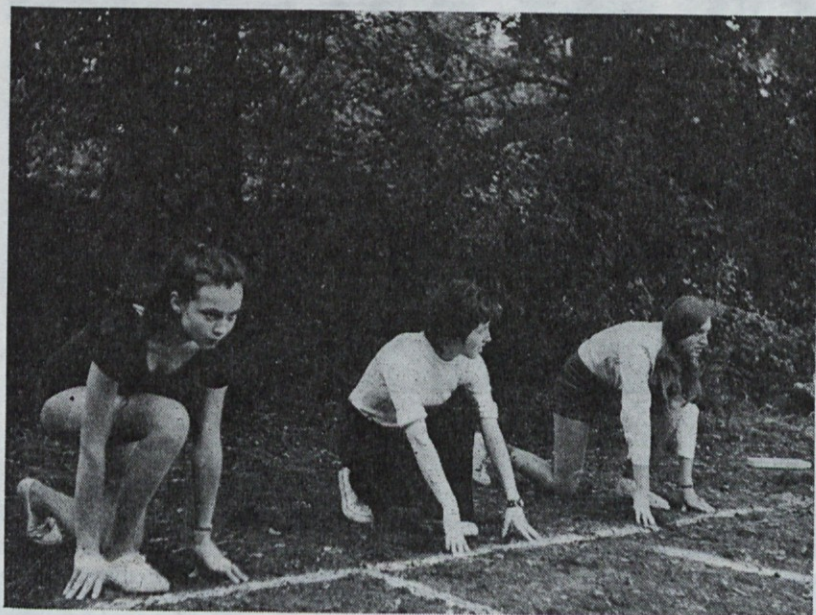
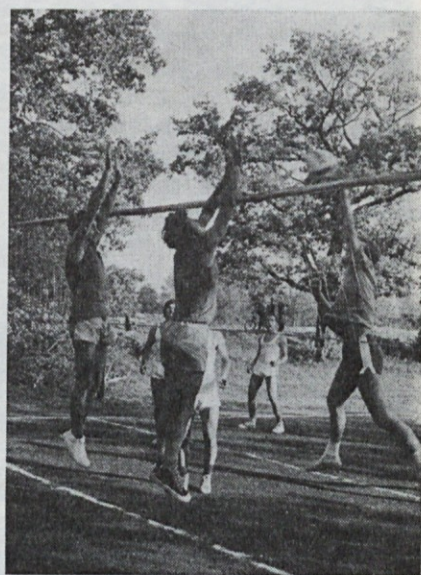
ENA BALA JE 1000 000 m²

Vrednost proizvodnje in število zaposlenih

Gojenje številnih športnih panog je v Induplati že tradicionalno

Na prvi sliki so udeleženci I. STIPI tekmovanja leta 1951

Ko se ozremo nazaj

Ob 50-letnici podjetja veljajo naše besede predvsem razvoju proizvodnje in razširitvi tovarne ter ugledu naših izdelkov na domačem in tujem tržišču.

Mo, spomini pa bodo v pričujočem članku zajeli življenje, ki smo ga živeli s tovarno po »šihču« v dramskih, folklornih in pevskih krožkih.

V mislih imam leta po vojni, in sicer od leta 1948 dalje. Predvsem moram poudariti to, da takrat še ni bilo televizije in da je bilo glavno prevozno sredstvo kolo. To pa so dejstva, ki nam povedo, da so imeli ljudje več časa kot danes, da niso vse večere presedeli doma pred televizijskimi sprejemniki in da po duši niso še bili tako leni kot sedaj, ko imajo vso kulturo v hiši.

V tem času — nekaj let po vojni — so se torej na pobudo agilnih ljudi, kot so bili Mirko Lavrič, dr. Franc Jerovec, Otmar Lipovšek, Franc Panjan, Avgust Dobriha, Ivan Deržič, Milena Debevec, Franc Cvek in drugi, organizirale dramske, folklorne in pevske skupine, ki so v sklopu SKUD »Franc Kokalj« uprizarjale igre ter imele pevske in folklorne nastope.

V naši dvorani v Jaršah smo uprizarjali naslednja dramska dela:

Lipah: Glavni dobitek

Nušič: Sumljiva oseba

Ingolič: Krap

Igra svobode: Poslednji mož

Komedija: Za stanovanje gre

Opereta: Študentje smo

Mladinska igra: Janko in Metka

Pri mnogih uprizoritvah sem tudi sama sodelovala in pred očmi imam še marsikatero podrobnost, ki se je primerila pri tej ali oni predstavi. V komediji Glavni dobitek, na primer, je igrala Marija Gorjup, takrat še mlada dekle, ki se je v tistem času vrnila s tarši iz Francije. Slovenščine še ni obvladala »perfektno«, kot se reče, vendar je z navdušenjem sodelovala v dramski skupini. Tekste se je naučila na pamet, a ni mogla skriti francoskega naglasa in je svojo vlogo skoraj odpela.

S komedijo Krap smo gostovali v Motniku, kar je bilo za tiste čase zelo velikopotezno dejanje. Oder je bil tako majhen, da smo se komaj zgnatli na njem.

Z igro Za stanovanje gre pa smo gostovali tudi v Domžalah (v Godbenem domu) in poželi z njo obilo uspeha.

V Janku in Metki je sodeloval predvsem mladi rod iz okolice tovarne z Natašo Jerovec in Matijom Cerarjem (bodočim pevcem) v glavnih vlogah. V tem delu je bila odlična tudi Vida Lotrič v vlogi čarovnice (na sliki).

V mojih spominih so predvsem živi dogodki v zvezi z dramsko skupino, kajti ta zvrst me je vseskozi najbolj privlačevala. Vendar pa ne smemo pozabiti tudi folklorne skupine, ki je nastopala doma, pa tudi na festivalih folklornih skupin v Kranju. Spominjam se odlične plesalke Darinke Marolt.

Tudi pevski zbor je dosegel lepe uspehe. Štel je preko 30 članov in je nastopal samostojno ali pa skupaj s folklorno skupino.

Poleg nastopov, ki so jih pripravljali domači izvajalci, pa ne smemo mimo gostovanj, ki so jih imele v na-

ši dvorani razne druge dramske skupine in pevski ansambli, med drugimi: Slovenski okteti, Fantje na vasi, Lira iz Kamnika in pevski zbor iz Litije.

Omenim naj še zabavno in plesno prireditev, ki je bila vsako leto v naši dvorani prvo ali drugo soboto v decembru — tekstilni ples, ki je bil za tiste čase res gala prireditev daleč

naokoli. Ob tem ne gre prezreti požrtvovalnosti, ki so jo mnogi posamezniki vložili v delo, da so prireditve res čimbolj uspele. Spominjam se prekrasne dekoracije dvorane, ko je bil sredi dvorane postavljen vodomet. Na tej plesni prireditvi leta so se zvrstili najboljši pevci in ansambli, med drugimi Marjana Deržaj, Irena Kohont, Katja Levstek, Mladi levi, konferansje Božo Podkrajšek in drugi.

S tem zapiskom, ali bolje, odlomkom iz našega življenja z INDUPLATI po »šihču« sem hotela oživiti spomin na tiste dni, ko ljudje še niso bili prevzeti od magične moči televizije, niti obsedeni od avtomobilizma, in ko ni bilo vprašanje pripeljati se s kolesom v tovarno enkrat ali dvakrat na dan. Bili smo pač navdušeni in pripravljeni sodelovati, saj smo bili vendar še — mladi...

Dana Pavlin

Slika zgoraj:
takole spojen z naravo leži naš dom na Mali planini

Slika desno:
sončni zahod, kot se ga je videlo s plaže pred našim počitniškim domom v Umagu

NA PREJŠNJI STRANI: del našega proizvodnega programa

Sliki zgoraj:
bazen in zračna hala

Sliki v sredini:
topla greda

metražno blago na policah v industrijski prodajalni

Sliki spodaj:
šotor Piran
zavese v sejni sobi

Izdaja v 900 izvodih kolektiv tovarne Induplati. Odgovorni urednik Tulij Budau. Ureja uredniški odbor: Slavi Gerbec, ing. Jože Klešnik, Cilka Mrdženovič, dipl. ing. Branko Novak, dipl. ing. Avgust Orehek, dipl. iur. Ingo Paš, dipl. ing. Janez Pezdir, dipl. ing. Boža Pogačnik, Ivo Sešek, Majda Škrinjar, ing. Janko Ukmar, ing. Lado Zabukovec. V uredniškem odboru sodelujejo po službeni dolžnosti: direktor, predsednik sind. org., sekretar ZK, predsednik mlad. org. — Natisnila tiskarna PTT v Ljubljani. — Jubilejna številka je izšla v nakladi 1400 izvodov.

